

PÀTRIA

Totes les definicions han servit per a justificar la idea de Pàtria. Maurras té raó, des del punt de vista central de la seva ideologia, quan eleva la Pàtria a la categoria de mite; en té Voroiófov quan decreta, entre afusellaments i exilis, que cal, a la URSS, servir la Pàtria; en té Rolland quan es mostra disposat a morir per la nova Pàtria. El primer, però, defensa la *Pàtria nacionalista*, que, si observem bé, és precisament França i no cap altre país; Voroiófov ordena execucions per a la defensa de la *Pàtria socialista*, que, també ben observat, resulta ésser Rússia i no cap altre Estat; Rolland moriria per la *Pàtria universal*, en oposició a les pàtries locals o tribals.

Aquest joc d'idees sobre el concepte o la noció de pàtria podria ésser una de tantes maneres de passar el temps si no fos que els qui deliren com a participants no es creuen satisfets de no poder exhibir l'anorreament del contrincant. Tan poc com costa preguntar al sofrent, sotmès o miserable afamat què entén per pàtria! Fet i mal fet, la pàtria d'un senegalès, qui ho diria!, és França, la d'un congolès Bèlgica i la d'un tagal ha estat, indistintament, aquest o aquell gran Estat a la seva etapa imperial. És possible que només els qui sofreixen de la justícia sabrien definir, si sabessin ésser sincers, la idea de pàtria.

És evident que, a Itàlia, qui ataca el feixisme va contra la pàtria, a Rússia qui ataca Stalin i a Alemanya qui ofèn, encara que només sigui amb la mirada, Hitler. Un croat, però, sap de cert que no és de la pàtria dels serbis, i un empordanès de la dels irlandesos. Alguna cosa hi deu haver. Però tantes de distincions, i tan subtils, allargarien el nostre comentari i acabariem, com és la nostra tasca, per oblidar de mirar a través dels lloms.

Darrerament, a França —on encara és possible no ésser afusellat per assegurar que En Feliu no és la Pàtria, ni En Viladomiu, i això és, si reflexionem, una sort— hi ha qui pretén, amb tot, lligar la idea de Pàtria amb la d'Estat —i això és a tot arreu. Per a ésser patriota, segons aquests francesos, cal ésser nacionalista i acceptar, com de fe, que l'interès d'Estat, la raó d'Estat i la veritat d'Estat estan per damunt la Llibertat, la Raó i la Veritat, considerades com a categories universals.

Però, puix que a França, potser més que en d'altres indrets, hi ha idealistes de la ploma que no creuen en l'existència de dues justícies —la francesa i la universal— ni en la de dues veritats —la nacional i l'eterna—, és també allí on la causa de l'egoisme nacional té adeptes més feroços en la persecució dels qui defensen l'existència d'aquelles valors universals.

El grup de redactors i col·laboradors de la revista «Esprit», acusats aquests darrers temps de formar al costat dels impulsadors de l'anti-França, han signat col·lectivament un

manifest, «La Nostra Pàtria», del qual ens sembla interessant de recollir els paràgrafs més decidits. Després d'atacar els qui confonen la política amb la politiqueta, diuen: «...Nosaltres només coneixem un mot d'ordre: la Veritat, destrossada entre els adversaris, barrejada pertot amb la mentida i que pertot alliberarem de la mentida. Mai ningú no ens farà pensar, escriure o obrar segons el bloc que protegeix totes les pereses, totes les confusions i totes les mentides: dreta, esquerra; marxisme, antimarxisme; França, anti-França. Nosaltres estimem el nostre país. L'estimem en les seves qualitats i en els seus defectes. Sabem que àdhuc aquesta feblesa que tenen les pàtries d'ésser encarnades, limitades, parcials en llurs dons i en llurs afinitats, és part constitutiva de la nostra tendresa envers elles. Però també sabem que només s'estima durablement un ésser, sigui el que sigui i que hom l'estima pel damunt d'ell mateix.» Estimar la Pàtria, França, no vol dir estimar-la en la seva faç legal, ans en la faç ideal. «Per a nosaltres —diuen— Maloy no representa França, ni Jean Chiappe, ni el Consell municipal concussionari, ni la premsa conservadora, subvencionada pels proveïdors de material de guerra, ni el capitalisme, del qual una alta i universal autoritat moral ha pogut escriure que allà on hi ha el seu diner, allà hi ha la seva pàtria. Aquesta és l'anti-França. De dreta o d'esquerra, la veiem arreu on veiem el desordre. En oposar-nos-hi, sobretot quan pretén exercir el monopoli de la pàtria, no oblidem França: treballeu per recrear-la de nou.»

La pàtria, ho hem escrit sovint, no és l'absolut. Però l'universal es lliura als homes a través de figuracions particulars. Els signants del manifest d'«Esprit» asseguren que com més humà i universal, més divers serà el canvi que preparen. Només el materialisme desfigura el país i les persones, sia comunista sia nacionalista. Si cap passió anivelladora ens amenaça a tots en aquest moment, és aquest internacionalisme nou dels Estats absoluts.

No neguen, doncs, la Pàtria. Però la Pàtria no és divina ni sagrada. No té cap dret al culte exclusiu, a la devoció exagerada, al martiri i a tot aquest llenguatge idòlatra corrent a la premsa «conservadora». «Les pàtries neixen i moren. Són complexes: mig espirituals, mig carnals, i porten en llur fundació una llorda càrrega de pecat.»

Totes aquestes febleses ajuden a estimar i a servir la pàtria, però desaconsellen de divinitzar-la. La concepció moderna de la nació més aviat perjudica la causa de les pàtries originals. «Volem la grandesa del nostre país —diuen els d'«Esprit»—, però la hi refusaríem si fos al preu de la seva fidelitat a la justícia.» La nació, tal com l'entenen els nacionalistes, es col·loca damunt de la veritat, de la justícia i dels drets personals. «Estimem el nostre país abans que tots els altres: és la llei natural.» *Però no contra els altres.*

Però no contra els altres... Heus ací una posició fixada amb claredat. Per estimar la pàtria no cal mentir, ni odiar, ni preparar la guerra, ni elevar la nació a la categoria d'un Tot

metafísic, ni confondre nació i Estat.

Treballar per la Pàtria és fer-nos tots dignes que sigui estimada.

J. V. Foix

[9-VI-1935]